

Nr 185.

Av herrar **Tamm** och **Sandström**, om åtgärder för hävande eller lindrande av arbetslösheten bland särskilt äldre privatanställda.

I en av herr Hernlund m. fl. i Stockholms stadsfullmäktige väckt motion föregående år (13/1936) hemställdes "om skyndsamt utredning angående lämpliga åtgärder till lindrande av arbetslösheten bland privattjänstemän i Stockholm". I främsta rummet avsågo motionärerna att söka finna utvägar för att råda bot på den arbetslöshet, som trots högkonjunkturen är för handen inom de äldre tjänstemännens led.

Då det befanns, att det spörsmål, som nämnda motion berört, sannolikt gjorde sig gällande även på andra håll än i huvudstaden, upptogs detsamma till behandling i en motion till 1936 års riksdag (F. K. 435, A. K. 838). I motionen redogjordes för huvudsynpunkterna i hr Hernlunds m. fl:s framställning samt yrkades att lämpliga fortbildningskurser med statsbidrag skulle "igångsättas för särskilt äldre arbetslösa privattjänstemän i syfte att bereda dessa möjligheter att kunna hävda sig i konkurrensen på arbetsmarknaden". I anledning av detta yrkande uttalade statsutskottet, att det icke hade "något att erinra emot, att möjligheten av att bereda kompletterande yrkesutbildning åt de hjälpbehövande, varom här är fråga, försöksvis prövas".

Inom statens arbetslöshetskommission föranstaltade man den 19 augusti förlidet år om en utredning beträffande arbetslösheten bland tjänstemän och kontorister. Denna utredning omfattade ett sextiotal kommuner, bland dem städerna Stockholm, Göteborg och Malmö. Något praktiskt resultat av densamma synes dock ännu icke hava framkommit. Möjligen sammanhänger detta med, att remisstiden för utredningen sattes så kort som till tio dagar, under vilken tid arbetslöshetskommittéerna bland annat skulle införskaffa yttranden från de lokala sammanslutningarna av privatanställda. Daco, som från Stockholms arbetslöshetskommitté fått arbetslöshetskommissionens skrivelse av den 19 augusti 1936 för yttrande, har även sett sig föranlåten att "uttala sin beviselse över den uppläggning utredningen erhållit och konstatera, att densamma ingalunda motsvarar de anspråk som kunna ställas på densamma såväl från de närmast berörda arbetstagargrupperna som från samhället i dess helhet". Enligt Dacos förmenande kunde icke heller utredningsresultatet komma att "tillmätas avgörande betydelse för ett besvarande av frågan, huruvida man i vårt land för närvarande har att räkna med ett allvarligt arbetslöshetsproblem för intellektuella arbetare".

Sedermera har Daco till arbetslöshetskommittén i huvudstaden avgivit ett utförligt yttrande över den ovannämnda motionen i Stockholms stadsfullmäk-

tige. I en sammanfattande analys av arbetslöshetsläget inom skilda grupper av privatanställda heter det, att "alla uppgifter äro såtillvida samstämmiga att de bekräfta en för övrigt numera allmänt omfattad mening, att arbetslösheten i oproportionerligt hög grad drabbar de äldre anställda. Bland anställda i 20-årsåldern torde för närvarande mycket ringa arbetslöshet råda. Var gränsen i detta fall skall dragas mellan äldre och yngre kan vara vanskligt att ange, men tillgängliga uppgifter göra troligt, att åldersgränsen för teknici, kontors- och butiksanställda ligger redan vid 30 år, medan den för de egentliga arbetsledargrupperna och för andra särskilt specialutbildade ligger väsentligt högre, snarare över än under 50 år". Det tillgängliga materialet skapar emellertid icke full klarhet över arten och storleken av arbetslösheten bland de privatanställda och slutsatsen blir, att det tillräckligt tydligt synes "framgå behovet och nödvändigheten av att stadsfullmäktige bifalla motionärernas förslag om skyndsamt utredning för utrönande av arbetslöshetens faktiska omfattning inom här avsedda kategorier". I det sammanhanget erinrar emellertid Daco om, att den i sin tidigare skrivelse till arbetslöshetskommittén förordat anordnandet av en landsomfattande utredning av de anställdas arbetslöshetsproblem. Skulle en sådan utredning komma till stånd, kunde den i motionen begärda Stockholmsundersökningen inordnas i en vidare ram.

Uppenbarligen i en känsla av att de olika framstötarna i föreliggande fråga icke lett till avsett resultat har Daco slutligen i en skrivelse av den 9 oktober 1936 till statsrådet och chefen för socialdepartementet riktat uppmärksamheten på "det allvarliga samhällsproblem som förekomsten av en betydande arbetslöshet bland vissa grupper av anställda utgör". Skrivelsen utmynnar i en hemställan, "att frågan om arbetslösheten bland de anställda — i inskränkt mening — göres till föremål för en skyndsamt och allsidig utredning genom särskilda sakkunniga". Såvitt känt är har icke denna framställning föranlett någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

*

Av vad hittills utretts beträffande de äldre arbetslösa privattjänstemännens problem synes framgå, att den allmänna arbetslöshetspolitiken icke tillräckligt beaktat det speciella läget för ifrågavarande yrkesgrupp. Det vill förefalla som om frågan om vilka åtgärder, som från samhällets sida lämpligen kunna vidtagas för att bringa hjälp åt denna grupp och framför allt för att återföra den i produktivt arbete, hade råkat in i en återvändsgränd. För oss framstår det som en angelägenhet av vikt, att det verkligen göres ett allvarligt försök att bringa denna fråga närmare sin lösning. Vi kunna helt instämma i Dacos uttalande, att "andan bland huvudparten av dessa arbetslösa synes vara sådan att de i yttersta nödfall och endast då varje annan resurs är uttömd hänvända sig till det allmänna för att begära ekonomisk hjälp, ett

förhållande vilket icke borde räknas kåren såsom sådan till last och icke minska statsmakternas intresse för att lösa dess arbetslöshetsproblem''.

I första hand torde en mera inträngande utredning krävas rörande orsakerna till och omfattningen av arbetslösheten särskilt bland äldre privatanställda. De hittills presterade utredningarna synas icke ha varit tillfyllest. Vad angår utredningens planläggning och bedrivande finna vi åtskilliga av Dacos synpunkter och uppslag i sitt yttrande över hr Hernlunds m. fl:s motion i Stockholms stadsfullmäktige synnerligen beaktansvärda. Särskilt vilja vi framhäva betydelsen av, att undersökningen utföres i samråd och samförstånd med de organisationer och organ bland de anställda, som redan ha dessa frågor under behandling, Att undersökningen, samtidigt som den bör bliva så allsidig och djupgående som möjligt, måste bedrivas med skyndsamhet, behöver icke särskilt understrykas.

Under hänvisning till vad vi sålunda anfört hemställa vi,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t ville anhålla om skyndsamt och allsidig utredning rörande arten och omfånget av arbetslösheten bland särskilt äldre privatanställda samt om framläggande av de förslag till hävande eller lindrande av nämnda arbetslöshet, vilka utredningen kan föranleda.

Stockholm den 23 januari 1937.

Gustaf Tamm.

P. Sandström.
